

Текст неофіційного перекладу рішення

Обставини справи

Справа стосувалась адвокатської таємниці та правового спору з приводу обшуку / огляду поліцією мобільного телефону заявника.

23 листопада 2015 було вилучено мобільний телефон (смартфон) заявника в рамках кримінального розслідування щодо двох осіб за підозрою у змові щодо його вбивства. Поліція забажала оглянути телефон із метою з'ясування можливих конфліктів між підозрюваними та заявником.

Заявник стверджував, що його телефон містив листування за допомогою СМС та електронної пошти з двома захисниками, які надавали йому правову допомогу в іншій кримінальній справі, у якій він мав статус підозрюваного (це провадження завершилось виправданням заявника у 2019 році). Поліція та заявник погодилися, щоб спочатку скопійовані дані були відфільтровані судами й будь-яка інформація, яка підпадає під адвокатську таємницю, була видалена до того, як поліція зможе провести їх огляд.

Міський суд розпочав фільтрацію, незважаючи на те, яким чином суд міг би реалізувати це на практиці, у тому числі, чи міг би він звернутися за допомогою до поліції.

Проте міський суд відмовився від процедури фільтрації, оскільки Верховний суд тим часом ухвалив рішення, яке не було пов'язане зі справою заявника, вказавши, що саме поліція має фільтрувати такі дані.

Усі наступні апеляції заявника до Верховного суду, зокрема і в червні 2017 року, були безуспішними.

Копія інформації, отриманої з телефону заявника, була повернута до поліції для огляду, за результатами якого поліція підготувала свій висновок 9 листопада 2017 року.

Заявник скаржився, що провадження з огляду та вилучення інформації з його смартфона, яке сприяло доступу до листування між ним та його захисниками, порушило його права, гарантовані статтею 8 Конвенції.

Оцінка Суду

Огляд смартфона заявника та/або його дзеркальної копії мало наслідком втручання в право заявника на повагу до кореспонденції. Крім цього, огляд було проведено безпосередньо щодо заявника як потерпілого під час відповідного розслідування.

Хоча втручання мало офіційне правове підґрунтя, ЄСПЛ мав визначити, чи були положення закону «сумісні з верховенством права»; а саме чи були достатньо передбачуваними. Щодо цього ЄСПЛ надав декілька зауважень:

1. Провадження з фільтрації інформації, що підпадає під захист адвокатської таємниці, у випадках, подібних до цієї справи, від самого початку не мали чіткої правової основи в Кримінальному процесуальному кодексі, що призвело до відповідальності за такі спори.

2. Дійсну форму провадження заявник навряд міг передбачити, враховуючи те, що вона фактично була реорганізована після рішення Верховного суду;

3. Найважливіше те, що після прийняття Верховним судом свого рішення не було встановлено чітких та конкретних процесуальних гарантій для запобігання заподіяння шкоди адвокатській таємниці у зв'язку з оглядом дзеркальної копії телефону заявника. Верховним судом не було надано жодних роз'яснень тому, як поліція мала провести фільтрацію, за винятком того, що слова для пошуку мають визначатися разом з адвокатом; хоча навіть заява, подана щодо адвокатської таємниці в цій справі, була неоскаржувана дійсною, дзеркальна копія фактично була лише повернута до поліції для розгляду без встановлення будь-якої практичної схеми для цього. У висновку поліції йшлося про видалення даних у справі заявника, проте не вказувалося на жодну із чітких підстав чи форм для цієї процедури.

Справді, загалом існують процесуальні гарантії щодо обшуків та вилучень; однак Суд схвильований відсутністю усталеної правової основи для захисту адвокатської таємниці у справах, подібних до цієї. У своєму рішенні Верховний суд також указав на відсутність положень, застосовних до ситуацій, де адвокатська таємниця становить частину порушень даних, що зберігаються в цифровій формі, і зазначив, що було б звичайним / природним урегулювати конкретне питання, що виникло в цій справі, за допомогою офіційних положень закону. Це питання було зумовлене не висновками Верховного суду, а відсутністю відповідних регулюючих правил.

ЄСПЛ не мав підстав для прийняття рішення щодо того, чи було поставлено адвокатську таємницю під загрозу. Також не було необхідним з'ясовувати питання, чи обов'язково й за яких обставин обґрунтовані заяви з приводу адвокатської таємниці мають бути направлені до суду чи іншої, незалежної від поліції та органів обвинувачення сторони, для видалення будь-якої інформації, що підпадає під адвокатську таємницю до того, як останні можуть розпочати огляд вилученої інформації.

Замість цього відсутність передбачуваності в цій справі у зв'язку з відсутністю чіткої правової основи та відсутністю процесуальних гарантій саме щодо захисту адвокатської таємниці не відповідало вимогам, які впливали з критерію, за яким втручання має здійснюватися згідно із законом.

Висновок

Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 17 грудня 2020 року й набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.